

2023: ఏపీ హైకోర్టు:43540

గౌరవనీయులైన ఎస్.ఎం.టి. న్యాయమూర్తి వెంకట జ్యోతిర్మయి ప్రతాప

రిట్ పిటిషన్ నెం.29945 & 30004 /2023

కామన్ ఆర్డర్:

పైన పేర్కొన్న రిట్ పిటిషన్లు భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 226 కింద వేర్వేరు పిటిషనర్లు దాఖలు చేస్తారు మరియు వారు సాధారణంగా ప్రార్థిస్తారు; 04.11.2023, 06.11.2023 తేదీల్లో పిటిషనర్ల ఫిర్యాదులను పరిగణనలోకి తీసుకోవాలని, లలితా కుమారి కేసులో సుప్రీంకోర్టు నిర్దేశించిన చట్టబద్ధమైన ప్రక్రియను అనుసరించాలని ప్రతివాదులను ఆదేశిస్తూ మాండమస్ రిట్ జారీ చేసింది. ఉత్తర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వం మరియు ఇతరులు 2008 యొక్క 1 రిట్ పిటిషన్ (క్రిమినల్) నెం.68 లో ఈ తీర్పును ఉల్లంఘించినట్లు అవుతుంది".

2. ఈ రిట్ పిటిషన్లు ఒకే చట్టానికి సంబంధించిన ప్రశ్నతో ముడిపడి ఉన్నందున, అడ్మిషన్ దశలో ఈ ఉమ్మడి ఉత్తర్వు ద్వారా, ఇరుపక్షాలకు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్న న్యాయవాదుల సమ్మతితో వాటిని పరిష్కరిస్తారు. కోరిన ప్రార్థనల నిర్ధారణలోకి ప్రవేశించే ముందు, W.Ps నుండి వెలువడుతున్న అవసరమైన వాస్తవాల రూపురేఖలను గీయడం చాలా అవసరం.

3. 2023 డబ్ల్యూపీ నెం.29945 దాఖలుకు దారితీసిన వాస్తవాలు: 1. సంతోష్ కుమార్ బావిశెట్టి అనే వ్యక్తికి దూరపు బంధువు అని పిటిషనర్ పేర్కొన్నారు. మాలతి, సంతోష్ కుమార్, ఆమె సోదరుడు మహేష్ అనే వ్యక్తులు పిటిషనర్లు వేధించాలనే ఉద్దేశంతో అతనితో పాటు ఆమె భర్తను ఒడిశాలోని కాశీనగర్ పోలీస్ స్టేషన్లో 2022 క్రైమ్ నెం.11లో 34 ఐపీసీ, 34 ఐపీసీ, వరకట్న నిషేధ చట్టంలోని సెక్షన్ 4 కింద కేసులు నమోదు చేశారు. క్రిమినల్ కేసులో తన తప్పుడు ప్రమేయం కారణంగా ముందస్తు బెయిల్ పొందాల్సి వచ్చిందని, ఫలితంగా అనవసరంగా డబ్బు, శక్తిని ఖర్చు చేయాల్సి వచ్చిందని ఆయన పేర్కొన్నారు. తాను ఎలాంటి నేరం చేయలేదని పేర్కొన్నారు. విచారణ అనంతరం అతనిపై ఎలాంటి ఆధారాలు లభించకపోవడంతో పోలీసులు చార్జిషీట్ లో ఆయన పేరును తొలగించారు. 2. తప్పుడు అర్థం కారణంగా, అతను సామాజిక కళంకం, హత్యా బెదిరింపులు మరియు ద్వేషానికి గురైనందున సంబంధిత భారతీయ శిక్షాస్మృతి మరియు ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ చట్టం కింద కేసు నమోదు చేయడం ద్వారా తగిన చర్యలు తీసుకోవాలని

2023: ఏపీ హైకోర్టు:43540

కోరుతూ 04.11.2023 నాటి ప్రతివాది నెం.4 కు ఒక లేఖను పంపినట్లు పేర్కొన్నారు. 3. క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్, 19731లోని సెక్షన్ 154(1) ప్రకారం ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు చేయడం తప్పనిసరి అని, అటువంటి సందర్భాల్లో ప్రాథమిక విచారణకు అనుమతి లేదని లలితా కుమారి పేర్కొన్నారు. ఉత్తర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వం & ఓర్స్ 2 . అందుకే డబ్ల్యు.పి.

4. 2023 డబ్ల్యూ.పి నెం.30004 దాఖలుకు దారితీసిన వాస్తవాలు: 1. ఇక్కడ పిటిషనర్ విషయం ఏమిటంటే యెర్నాగుల మాలతి అనే వ్యక్తి అతని భార్య. 15.06.2019న ఆమెతో వివాహం జరగా, కొన్ని సమస్యల కారణంగా 29.04.2021 నుంచి విడివిడిగా ఉంటున్నారు. తన భార్య తనపై పలు వైవాహిక కేసులు పెట్టిందని అతని వెర్షన్. తన భార్య, ఆమె కుటుంబ సభ్యులపై స్థానిక పోలీస్ స్టేషన్లో పలుమార్లు ఫిర్యాదు చేశాడు. 2. 28.10.2023న రాత్రి 8.00 గంటలకు పిటిషనర్లు, అతని తల్లిదండ్రులను బెదిరించి, కొన్ని ముఖ్యమైన డాక్యుమెంట్లు, ఇతర సామగ్రిని చట్టవిరుద్ధంగా దొంగిలించాలనే ఉద్దేశంతో అతని భార్య మాలతి, కొందరు గుర్తుతెలియని వ్యక్తులు పిటిషనర్ ఇంట్లోకి అక్రమంగా చొరబడి సీసీ కెమెరాలలో రికార్డయ్యాయి. పిటిషనర్ లేదా అతని వృద్ధ తల్లిదండ్రులు ఇంట్లో ఉంటే, అది తీవ్రమైన సంఘటనకు దారితీస్తుందని ఆయన పేర్కొన్నారు. 3. భారతీయ శిక్షాస్మృతి, ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ చట్టంలోని సంబంధిత సెక్షన్ల కింద కేసు నమోదు చేసి నిందితులపై తగిన చర్యలు తీసుకోవాలని 06.11.2023న ప్రతివాది నెం.4కు లేఖ రాసినా వారు కేసు నమోదు చేయలేదు. 4. కాగ్నిజబుల్ నేరం జరిగినట్లు సమాచారం వెల్లడించినప్పుడు ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు చేయడం తప్పనిసరి అని, ప్రాథమిక విచారణకు అనుమతి లేదని లలితా కుమారి (సుప్రా) పేర్కొన్నారు. అందువల్ల, బార్ వద్ద డబ్ల్యు.పి. వాదనలు ముందుకు వచ్చాయి:

పిటిషనర్ తరపు న్యాయవాది శ్రీ ఉమేష్ చంద్ర పి.వి.జి. మరియు హోం శాఖ అసిస్టెంట్ గవర్నమెంట్ ప్లీడర్ శ్రీ ఎన్.నిర్మల్ కుమార్ వాదనలు విన్నారు.

6. సుప్రా ప్రస్తావించిన లలితా కుమారి కేసులో సుప్రీంకోర్టు జారీ చేసిన మార్గదర్శకాలను ప్రతివాదులు ఉల్లంఘించారని పిటిషనర్ తరపు న్యాయవాది వాదించారు. తాము చేసిన విజ్ఞప్తుల ఆధారంగా కేసు నమోదు చేసేలా పోలీసులను ఆదేశించాలని పిటిషనర్లు కోరడం లేదని, లలిత

2023: ఏపీ హైకోర్టు:43540

కుమారి (సుప్రా) లో జారీ చేసిన మార్గదర్శకాలను పాటించడంలో విఫలమైనందుకు విజ్ఞప్తులపై పోలీసుల నిష్క్రియాపరత్వంపై వారు ఫిర్యాదు చేస్తున్నారని ఆయన పేర్కొన్నారు.

7. పిటిషనర్ తరపు న్యాయవాది వాదనలు వినిపిస్తూ, ప్రస్తుత పిటిషన్లలోని అంశం 09.11.2022 నాటి డబ్ల్యు.పి.13993లో ఈ కోర్టు కోఆర్డినేట్ బెంచ్ ఇచ్చిన తీర్పు పరిధిలోకి రాదని, ఎందుకంటే ఈ కేసులో సమస్య జీరో ఎఫ్.ఐ.ఆర్.కు సంబంధించినదని వాదించారు. లలిత కుమారి కేసులో జారీ చేసిన మార్గదర్శకాలను పాటించడంలో విఫలమైన తప్పు చేసిన అధికారులపై చర్యలు తీసుకునేలా కోర్టును ఆదేశించాలని ఆయన కోరారు. చివరగా లలితా కుమారి కేసు (సుప్రా) గురించి, టి.వి.జి.చంద్రశేఖర్ కేసులో ఆంధ్రప్రదేశ్ ఉమ్మడి హైకోర్టు సింగిల్ జడ్జి ఇచ్చిన తీర్పుపై మేధావి న్యాయవాది సమగ్రంగా చర్చించారు. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ 3 రాష్ట్రం

8. పై వాదనలను తోసిపుచ్చుతూ, పిటిషనర్లు కేసు నమోదు చేయమని పోలీసులకు వినతిపత్రం సమర్పించిన నిందితులను పిటిషన్లలో ప్రతివాదులుగా చేర్చలేదని, వారు లేనప్పుడు, ఈ విషయాన్ని నిర్ణయించలేమని హోం అసిస్టెంట్ గవర్నమెంట్ ప్లీడర్ వాదించారు. పిటిషన్లలో తమ అభ్యర్థనను పక్కన పెట్టి, క్రైమ్ నమోదు చేయడంలో విఫలమైన అధికారులపై చర్యలు తీసుకునేలా ఆదేశించాలని కోరుతూ ప్రముఖ న్యాయవాది సుదీర్ఘంగా వాదించారు. ఇందుకోసం కూడా ఇలాంటి అధికారులను ఈ W.Ps భాగస్వాములను చేయడం లేదని అసిస్టెంట్ గవర్నమెంట్ ప్లీడర్ పేర్కొన్నారు.

9. 2023 డబ్ల్యూ.పి నెం.29945లో వచ్చిన లిఖితపూర్వక ఆదేశాల ప్రకారం పిటిషనర్ ప్రాథమిక విచారణకు పిలిచినప్పటికీ పోలీస్ స్టేషన్కు రాలేదని, ఇది వైవాహిక వివాదానికి సంబంధించినదని అసిస్టెంట్ గవర్నమెంట్ ప్లీడర్ వాదిస్తారు.

10. క్రిమినల్ కేసు నమోదు చేయడానికి పోలీసులకు మాండమస్ రిట్ జారీ చేయడంపై ప్రస్తుత పిటిషన్లలోని ప్రశ్న ఈ కోర్టు యొక్క కోఆర్డినేట్ బెంచ్ 2023 యొక్క డబ్ల్యూ.పి నెం.28407, తేది 27.10.2023, డబ్ల్యూ.పి.నెం.13993, తేది 2022, తేది 2022 లోని తీర్పుల పరిధిలోకి వస్తుందని లెర్న్ అసిస్టెంట్ గవర్నమెంట్ ప్లీడర్ వాదిస్తారు. 08.09.2020 నాటి

2023: ఏపీ హైకోర్టు:43540

డబ్ల్యు.పి.నెం.7346, 2020 యొక్క డబ్ల్యు.పి.నెం.8384 మరియు దాని బ్యాచ్ తేదీ 30.07.2020. నిర్ణయాత్మక పాయింట్:

11. ప్రార్థన స్వభావాన్ని, ఇరువైపుల న్యాయవాదులు వాదించిన వాదనల స్వభావాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకుని, నిర్ణయాధికారం కోసం తలెత్తే అంశం: "లలితా కుమారి (సుప్రా) లో రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పును దృష్టిలో ఉంచుకుని సి.ఆర్.పి.సి సెక్షన్ 154 (1) ప్రకారం పోలీసు అధికారులు తమ విధులను నిర్వర్తించాలని ఆదేశించడానికి మాండమస్ రిట్ జారీ చేయవచ్చా? సి.ఆర్.పి.సి., 1973 ప్రకారం ప్రత్యామ్నాయ చట్టపరమైన పరిష్కారాలు అందుబాటులో ఉన్నప్పటికీ? కోర్టు తీర్పు:

12. ఈ విషయంలో తలెత్తే సమస్యకు సమాధానమివ్వడానికి సి.ఆర్.పి.సి. నుండి, గౌరవనీయ సుప్రీంకోర్టు, హైకోర్టుల పూర్వాపరాలు రెండింటి నుండి ఈ న్యాయస్థానానికి పుష్కలంగా మార్గదర్శకాలు ఉన్నాయి. కాబట్టి, చట్టంలోని నిబంధనలను, ఆ తర్వాత పూర్వాపరాలు అందించే వివరణను రూపొందించడం సముచితం.

13. సీఆర్పీసీలోని 154 నుంచి 176 సెక్షన్ల వరకు 12వ అధ్యాయంలో 'పోలీసులకు సమాచారం, దర్యాప్తు చేసే వారి అధికారాలు' గురించి వివరించారు. సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 154(1)ను క్షుణ్ణంగా చదివితే, ఒక పోలీస్ స్టేషన్ ఇన్చార్జి అధికారికి మౌఖికంగా కాగ్నిజబుల్ నేరానికి సంబంధించిన ఏదైనా సమాచారం ఆయన ద్వారా లేదా ఆయన ఆదేశాల మేరకు రాతపూర్వకంగా మారుతుంది. పోలీసులకు ఇచ్చే ఈ సమాచారాన్ని వ్యావహారికంగా ఫస్ట్ ఇన్స్పెక్షన్ రిపోర్ట్/ఎప్ ఐఆర్ అంటారు. ఈ నిబంధన ద్వారా సూచించిన విధంగా అటువంటి సమాచారాన్ని పేర్కొన్న రూపంలో నమోదు చేయడాన్ని నేరం/కేసు నమోదు అంటారు. సెక్షన్ 154(3) ప్రకారం, సెక్షన్ 154(1) ప్రకారం, అటువంటి సమాచారం యొక్క సారాంశాన్ని సంబంధిత పోలీసు సూపరింటెండెంట్ కు పంపవచ్చు, అతను కాగ్నిజబుల్ నేరాన్ని బహిర్గతం చేసినందుకు సంతృప్తి చెందితే, దానిని దర్యాప్తు చేయవచ్చు లేదా సబార్డినేట్ చేత నిర్వహించబడాలని ఆదేశించవచ్చు.

14. తరువాత, సెక్షన్ 156 "కాగ్నిజబుల్ కేసును దర్యాప్తు చేయడానికి పోలీసు అధికారికి అధికారం" గురించి వివరిస్తుంది. సెక్షన్ 156(1) ప్రకారం ఏ కేసునైనా దర్యాప్తు చేసే అధికారం

2023: ఏపీ హైకోర్టు:43540

పోలీసు అధికారికి ఉంది. సెక్షన్ 156(3) ప్రకారం క్లాజ్ 1లో పేర్కొన్న విధంగా మేజిస్ట్రేట్ విచారణకు ఆదేశించవచ్చు. సెక్షన్ 156(1) ప్రకారం విఫలమైతే సెక్షన్ 156(3) కింద అధికారాన్ని వినియోగించాలి. ప్రియాంక శ్రీవాస్తవ కేసులో సుప్రీంకోర్టు, మరో వి. సెక్షన్ 156(3) కింద దాఖలు చేసిన దరఖాస్తుకు సెక్షన్ 154(1), (3) కింద ముందస్తు దరఖాస్తులతో పాటు ప్రమాణ స్వీకారం చేసిన అఫిడవిట్టు జత చేయాలని ఉత్తరప్రదేశ్, ఇతర రాష్ట్రాలు పేర్కొన్నాయి. బాబు వెంకటేష్ తదితరులతో సహా పలు నిర్ణయాల్లో ఈ అభిప్రాయం బలపడింది. కర్ణాటక రాష్ట్రం మరియు మరో 5

15. సెక్షన్ 190 ప్రకారం, నేరానికి సంబంధించిన వాస్తవాలతో కూడిన ఫిర్యాదు అందిన తర్వాత మేజిస్ట్రేట్ ఏదైనా నేరాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకునే అధికారం ఉంది. లేదా ఇలాంటి వాస్తవాలకు సంబంధించిన పోలీసు నివేదికపై; లేదా భారత శిక్షాస్ఫూటి, 1860 యొక్క 26వ అధ్యాయం కింద నేరాలు మినహా, మరే ఇతర వ్యక్తి (ఒక పోలీసు అధికారి కాకుండా) లేదా కమిషన్ గురించి అతని స్వంత పరిజ్ఞానంతో అందుకున్న సమాచారంపై. సెక్షన్ 200 ప్రకారం మేజిస్ట్రేట్ ముందు మాఖికంగా లేదా లిఖితపూర్వకంగా ఫిర్యాదు చేయాలి.

16. కాగ్నిజబుల్ లేదా నాన్ కాగ్నిజబుల్ నేరానికి సంబంధించి క్రిమినల్ ప్రొసీడింగ్స్ ప్రారంభించడానికి సి.ఆర్.పి.సి ఇన్వార్మర్సు వివిధ మార్గాలను కల్పిస్తుందని స్పష్టమవుతుంది. అంటే, ఈ ఏర్పాటు ఆర్టికల్ 226 కింద అధికార పరిధిని ఉపయోగించే రిట్ కోర్టుకు కూడా అడ్డంకిగా ఉంటుంది, ఎందుకంటే దీనిని "ప్రత్యామ్నాయ పరిష్కారం" అని పిలుస్తారు. న్యాయస్థానాలు జారీ చేసే ప్రత్యేక రిట్లలో మాండమస్ రిట్ ఒకటి. రిట్ జారీ అనేది దాని యొక్క అంశాల సంతృప్తి మరియు బాగా స్థాపించబడిన చట్ట సూత్రాలకు లోబడి కోర్టు యొక్క మంచి న్యాయ విచక్షణపై ఆధారపడి ఉంటుంది. తన్సింగ్ నాథ్మాల వర్సెస్ సుప్రీంకోర్టు కేసులో సుప్రీంకోర్టు రాజ్యాంగ ధర్మాసనం.. ఆర్టికల్ 226 కింద అధికార పరిధిని ఈ క్రింది విధంగా నిర్వచించింది. రాజ్యాంగంలోని 226వ అధికరణం ప్రకారం హైకోర్టు అధికార పరిధి విస్తృతంగా ఉందని, ఆర్టికల్స్ లో స్పష్టంగా పొందుపరిచిన ప్రాదేశిక ఆంక్షలు మినహా దాని అమలు ఎలాంటి ఆంక్షలకు లోబడి ఉండదన్నారు. కానీ అధికార పరిధిని ఉపయోగించడం విచక్షణతో కూడుకున్నది - అలా చేయడం చట్టబద్ధమైనది కాబట్టి అది ఉపయోగించబడదు. అధికార పరిధి యొక్క పరిధి

2023: ఏపీ హైకోర్టు:43540

సాధారణంగా కొన్ని స్వీయ-విధించిన పరిమితులకు లోబడి అమలు చేయాలని కోరుతుంది. న్యాయపరిధి అనేది చట్టం సూచించిన దావా లేదా ఇతర పద్ధతిలో లభించే ఉపశమనానికి ప్రత్యామ్నాయ పరిష్కారంగా ఉద్దేశించబడలేదు. సాధారణంగా ఆర్టికల్ 226 కింద పిటిషనర్ కు ప్రత్యామ్నాయ పరిష్కారం ఉన్న రిట్ కోసం దాఖలైన పిటిషన్ ను కోర్టు స్వీకరించదు, ఇది అనవసరంగా భారం కాకుండా, అంతే సమర్థవంతమైన పరిష్కారాన్ని అందిస్తుంది. రిట్ క్లెయిమ్ చేయబడిన దానిని అమలు చేసే హక్కును నిర్ధారించడానికి సాక్ష్యాలను విస్తృతంగా పరిశీలించాలని కోరే ప్రశ్నల నిర్ధారణపై హైకోర్టు సాధారణంగా ప్రవేశించదు. అందువల్ల హైకోర్టు ఒక కోర్టు లేదా ట్రిబ్యునల్ యొక్క నిర్ణయానికి వ్యతిరేకంగా అప్పీల్ కోర్టుగా వ్యవహరించదు, వాస్తవ లోపాలను సరిదిద్దడానికి, ఉపశమనం పొందడానికి చట్టం అందించే ప్రత్యామ్నాయ పరిష్కారంపై ఆర్టికల్ 226 కింద అధికార పరిధిని స్వీకరించడం ద్వారా కాదు. ఒక చట్టం కల్పించిన విధంగా పరిష్కారాన్ని పొందడానికి బాధిత పిటిషనర్ మరొక ట్రిబ్యునల్ లేదా మరొక అధికార పరిధిని ఆశ్రయించడానికి అవకాశం ఉన్న చోట, హైకోర్టు సాధారణంగా రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 226 కింద ఒక పిటిషన్ను విచారించడం ద్వారా చట్టం కింద సృష్టించిన యంత్రాంగాన్ని దాటవేయడానికి అనుమతించదు మరియు అలా ఏర్పాటు చేసిన యంత్రాంగాన్ని ఆశ్రయించడానికి దరఖాస్తు చేసే పక్షాన్ని వదిలివేస్తుంది.

17. రిచార్క్ పిప్పింగ్ అండ్ లాజిస్టిక్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్, వి. కస్టమ్స్ కమీషనర్ మరియు ఇతరులు, ఈ కోర్టు యొక్క డివిజన్ బెంచ్ ఆర్టికల్ 226 ద్వారా అధికార పరిధిని ఉపయోగించడానికి ప్రత్యామ్నాయ పరిష్కారాలపై స్థిరమైన చట్టపరమైన వైఖరిని పునరుద్ఘాటించింది; 11. రిట్ పిటిషన్ల నిర్వహణకు సంబంధించి ప్రత్యామ్నాయ పరిష్కార మార్గాల స్థితిగతులను సుప్రీంకోర్టు, ఈ కోర్టులు కూడా పరిశీలించాయని, అయితే రాధా కృష్ణ ఇండస్ట్రీస్ కేసులో సుప్రీంకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పును ప్రస్తావించడం లాభదాయకమన్నారు. హిమాచల్ ప్రదేశ్ రాష్ట్రం మరియు ఇతరులు వర్షూల్ కార్పొరేషన్ వర్సెస్ రిజిస్ట్రార్ ఆఫ్ ట్రేడ్మార్క్స్, ముంబై, 9 మరియు హర్బన్నాల్ సాహియా వర్సెస్ ఇండియన్ ఆయిల్ కార్పొరేషన్ ప్రతివాది ఆధారపడతారు. లిమిటెడ్, 10 ఏరా 27 లో సూత్రాలను సంక్షిప్తీకరించింది, ఇది ఈ విధంగా ఉంది; 27.1 రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 226 ప్రకారం రిట్లను జారీ చేసే అధికారాన్ని ప్రాథమిక హక్కుల

2023: ఏపీ హైకోర్టు:43540

అమలుకు మాత్రమే కాకుండా మరేదైనా ప్రయోజనం కోసం కూడా ఉపయోగించవచ్చు. 27.2 రిట్ పిటిషన్ ను స్వీకరించకుండా ఉండే విచక్షణాధికారం హైకోర్టుకు ఉంది. హైకోర్టు అధికారాలపై విధించిన ఆంక్షల్లో ఒకటి బాధిత వ్యక్తికి సమర్థవంతమైన ప్రత్యామ్నాయ పరిష్కారం అందుబాటులో ఉంది. 27.3 రాజ్యాంగంలోని మూడవ భాగం ద్వారా సంరక్షించబడిన ప్రాథమిక హక్కు అమలు కోసం రిట్ పిటిషన్ దాఖలు చేయబడిన చోట ప్రత్యామ్నాయ పరిష్కార నియమానికి మినహాయింపులు తలెత్తుతాయి; (బి) సహజ న్యాయ సూత్రాల ఉల్లంఘన జరిగింది; (సి) ఉత్తర్వులు లేదా ప్రొసీడింగ్స్ పూర్తిగా అధికార పరిధి లేనివి; లేదా (డి) ఒక చట్టం యొక్క వైరుధ్యాలను సవాలు చేస్తారు. 27.4 రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 226 ప్రకారం హైకోర్టు తన అధికారాలను సముచితమైన కేసులో వదులుకోదు, అయితే సాధారణంగా చట్టం ద్వారా సమర్థవంతమైన ప్రత్యామ్నాయ పరిష్కారాన్ని అందించినప్పుడు రిట్ పిటిషన్ ను స్వీకరించకూడదు. 27.5 ఒక చట్టం ద్వారా ఒక హక్కు సృష్టించబడినప్పుడు, అది హక్కు లేదా బాధ్యతను అమలు చేయడానికి పరిష్కారం లేదా ప్రక్రియను నిర్దేశిస్తుంది, రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 226 కింద విచక్షణ పరిష్కారాన్ని ఉపయోగించే ముందు ఆ నిర్దిష్ట చట్టపరమైన పరిష్కారాన్ని ఆశ్రయించాలి. చట్టబద్ధమైన పరిష్కారాల యొక్క ఈ నియమం విధానం, సౌలభ్యం మరియు విచక్షణ యొక్క నియమం. 27.6 వాస్తవానికి వివాదాస్పద ప్రశ్నలు ఉన్న సందర్భాల్లో, హైకోర్టు రిట్ పిటిషన్ లో అధికార పరిధిని తిరస్కరించాలని నిర్ణయించవచ్చు. అయితే, ఈ వివాద స్వభావానికి తన రిట్ అధికార పరిధిని ఉపయోగించాల్సిన అవసరం ఉందని హైకోర్టు నిష్పాక్షికంగా అభిప్రాయపడితే, అటువంటి అభిప్రాయంలో జోక్యం చేసుకోలేము. (ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది)

18. పై చర్చ యొక్క సారాంశం ఏమిటంటే, ఈ సందర్భంలో, "మాండమస్" అనే రిట్ జారీ చేయడానికి కోర్టు యొక్క అధికారం కొన్ని స్వీయ పరిమితుల ద్వారా చక్కగా నిర్వచించబడింది. సమర్థవంతమైన ప్రత్యామ్నాయ నివారణ లభ్యత అటువంటి దుస్థితిలో ఒకటి. ప్రధానంగా, ఇప్పటికే చర్చించినట్లుగా, సిఆర్పిసిలోని వివిధ నిబంధనల కింద అందుబాటులో ఉన్న పరిష్కారాలు అధికార పరిధిని ఉపయోగించడానికి అడ్డంకిగా ఉంటాయి. లలితా కుమారి కేసులో నిర్దేశించిన చట్టం (సుప్రా) తక్షణ వ్యవహారంలో రిట్ అధికార పరిధిని పరిగణనలోకి తీసుకోవడానికి

2023: ఏపీ హైకోర్టు:43540

ఒక మార్గాన్ని కల్పిస్తుందో లేదో గుర్తించడం చాలా అవసరం. ఈ క్రింది వాటికి సమాధానాలు ఇచ్చిన సందర్భంలో గౌరవ సుప్రీంకోర్టు రాజ్యాంగ ధర్మాసనం ఈ తీర్పును వెలువరించింది; క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్, 1973లోని సెక్షన్ 154 (క్లుప్తంగా చెప్పాలంటే కోడ్)లో కాగ్నిజబుల్ నేరానికి సంబంధించిన ఏదైనా సమాచారం అందిన తర్వాత పోలీసు అధికారి ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు చేయాల్సి ఉంటుందా లేదా నమోదు చేయడానికి ముందు అటువంటి సమాచారం యొక్క వాస్తవికతను పరీక్షించడానికి 'ప్రాథమిక విచారణ' నిర్వహించే అధికారం పోలీసు అధికారికి ఉందా అనేది ఈ వ్యవహారంలో పరిగణనలోకి తీసుకోవాల్సిన ముఖ్యమైన సమస్య.

19. అంతిమంగా లలితా కుమారి కేసులో (సుప్రా ప్రస్తావన) ఫిర్యాదు కాగ్నిజబుల్ నేరాన్ని బహిర్గతం చేసినప్పుడు, ఒక నేరాన్ని నమోదు చేయడానికి స్టేషన్ హౌస్ ఆఫీసర్ చట్టబద్ధమైన బాధ్యతను కలిగి ఉన్నారని భావించబడింది. తీర్పులోని 120వ పేరాలో ఈ క్రింది విధంగా చట్టాన్ని పొందుపరిచారు. "120. పైన పేర్కొన్న చర్చ దృష్ట్యా, మేము కలిగి ఉన్నాము: 120.1. సెక్షన్ 154 ప్రకారం ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు చేయడం తప్పనిసరి, ఒకవేళ సమాచారం కాగ్నిజబుల్ నేరానికి పాల్పడినట్లు వెల్లడిస్తే, అటువంటి పరిస్థితిలో ప్రాథమిక విచారణ అనుమతించబడదు. 120.2. అందిన సమాచారం కాగ్నిజబుల్ నేరాన్ని బహిర్గతం చేయకపోయినా, విచారణ ఆవశ్యకతను సూచిస్తే, కాగ్నిజబుల్ నేరం బహిర్గతమైందో లేదో తెలుసుకోవడానికి మాత్రమే ప్రాథమిక విచారణ జరపాలి. 120.3. విచారణలో కాగ్నిజబుల్ నేరం జరిగినట్లు తేలితే ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు చేయాలి. ఫిర్యాదును ముగించడంలో ప్రాథమిక విచారణ ముగిసే సందర్భాల్లో, అటువంటి మూసివేత యొక్క ఎంట్రీ కాపీని మొదటి సమాచారదారుడికి వెంటనే అందించాలి మరియు ఒక వారం తర్వాత కాదు. ఫిర్యాదును ముగించడానికి గల కారణాలను క్లుప్తంగా వెల్లడించాలి మరియు తదుపరి ముందుకు సాగకూడదు. 120.4. కాగ్నిజబుల్ నేరాన్ని బహిర్గతం చేస్తే నేరం నమోదు చేసే బాధ్యత నుంచి పోలీసు అధికారి తప్పించుకోలేడు. తనకు అందిన సమాచారం కాగ్నిజబుల్ నేరాన్ని వెల్లడిస్తే ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు చేయని తప్పు చేసిన అధికారులపై చర్యలు తీసుకోవాలి. 120.5. ప్రాథమిక విచారణ పరిధి అందిన సమాచారం యొక్క వాస్తవికతను లేదా ఇతరత్రా ధృవీకరించడం కాదు, కానీ సమాచారం ఏదైనా గుర్తించదగిన నేరాన్ని వెల్లడిస్తుందో లేదో తెలుసుకోవడం మాత్రమే. 120.6. ఏ రకం, ఏ కేసుల్లో ప్రాథమిక విచారణ జరపాలన్నది ప్రతి కేసు

2023: ఏపీ హైకోర్టు:43540

వాస్తవాలు, పరిస్థితులపై ఆధారపడి ఉంటుంది. ప్రాథమిక విచారణ జరిపే కేసుల కేటగిరీ ఈ క్రింది విధంగా ఉంది: (ఎ) వైవాహిక వివాదాలు / కుటుంబ వివాదాలు (బి) వాణిజ్య నేరాలు (సి) వైద్య నిర్లక్ష్య కేసులు (డి) అవినీతి కేసులు (ఇ) క్రిమినల్ ప్రొసీక్యూషన్ ప్రారంభించడంలో అసాధారణ జాప్యం / లోపాలు ఉన్న కేసులు, ఉదాహరణకు, జాప్యానికి కారణాలను సంతృప్తికరంగా వివరించకుండా కేసును నివేదించడంలో 3 నెలలకు పైగా ఆలస్యం. పైన పేర్కొన్నవి కేవలం ఉదాహరణలు మాత్రమే మరియు ప్రాథమిక విచారణ అవసరమయ్యే అన్ని షరతుల గురించి సమగ్రమైనవి కావు. 120.7. నిందితులు మరియు ఫిర్యాదుదారుని హక్కులను నిర్ధారించేటప్పుడు మరియు సంరక్షించేటప్పుడు, ప్రాథమిక విచారణను కాలపరిమితితో చేయాలి మరియు ఎట్టి పరిస్థితుల్లోనూ అది సాధారణంగా పదిహేను రోజులకు మించకూడదు మరియు అసాధారణ సందర్భాల్లో, తగిన కారణాలు ఇవ్వడం ద్వారా, ఆరు వారాల సమయం ఇవ్వబడుతుంది. అటువంటి జాప్యం యొక్క వాస్తవం మరియు దానికి కారణాలు జనరల్ డైరీ ఎంట్రీలో ప్రతిబింబించాలి. 120.8. జనరల్ డైరీ/స్టేషన్ డైరీ/డైలీ డైరీ అనేది ఒక పోలీస్ స్టేషన్ లో అందుకున్న మొత్తం సమాచారానికి సంబంధించిన రికార్డు కనుక, ఎఫ్ ఐఆర్ నమోదు చేయడానికి లేదా విచారణకు దారితీసిన కాగ్నిజబుల్ నేరాలకు సంబంధించిన మొత్తం సమాచారాన్ని తప్పనిసరిగా మరియు నిశితంగా సంబంధిత డైరీలో ప్రతిబింబించాలని మరియు ప్రాథమిక విచారణ జరపాలనే నిర్ణయాన్ని కూడా ప్రతిబింబించాలని మేము ఆదేశిస్తున్నాము. పైన చెప్పినట్లుగా" (నొక్కీ చెప్పబడింది) 20. మరీ ముఖ్యంగా లలితా కుమారి కేసులో గౌరవ ధర్మాసనానికి ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు చేయడంలో విఫలమైనప్పుడు రిట్ పిటిషన్ కొనసాగింపును నిర్ణయించే ప్రశ్నను లేవనెత్తలేదు లేదా అలేఖ్ పదంసీ మరియు ఓర్లో తీసుకున్న అభిప్రాయంతో విభేదించలేదు. v. యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా అండ్ ఓఆర్ ఎస్.11 మరియు సకిరి వాసు v. స్టేట్ ఆఫ్ యు.పి. &Ors.12 .

21. అలేఖ్ పదమ్నీ కేసులో (సుప్రా ప్రస్తావన) గౌరవనీయ సుప్రీంకోర్టు ఈ క్రింది విధంగా తీర్పునిచ్చింది; 7. కాగ్నిజబుల్ నేరం గురించి పోలీసులకు సమాచారం అందినప్పుడల్లా ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు చేయాల్సిన బాధ్యత ఉంది. ఆ విషయంలో ఎలాంటి వివాదమూ ఉండదు. దీన్ని నమోదు చేయాలని పోలీసు అధికారులకు రిట్ జారీ చేయవచ్చా అన్నది ఒక్కటే ప్రశ్న.

2023: ఏపీ హైకోర్టు:43540

పోలీసులు అలా చేయకపోతే ఏ మార్గాన్ని అవలంబించాలనేది ప్రాథమిక ప్రశ్న. ఆల్ ఇండియా ఇనిస్టిట్యూట్ ఆఫ్ మెడికల్ సైన్సెస్ ఎంప్లాయిస్ యూనియన్ (రిటైర్డ్) వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా, (1996) 11 ఎస్ సిసి 582 మరియు గంగాధర్ కేసులో (సుప్ర) మేజిస్ట్రేట్ ముందు ఫిర్యాదు చేయడం ద్వారా పైన పేర్కొన్న విధంగా పరిష్కారం లభిస్తుంది. ఆల్ ఇండియా ఇన్ స్టిట్యూట్ ఆఫ్ మెడికల్ సైన్సెస్ (సుప్ర), గంగాధర్ జనార్దన్ మత్రే వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ మహారాష్ట్ర, (2004) 7 ఎస్ సిసి 768, హరి సింగ్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ యుపి (2006) 5 ఎస్ సిసి 733, మిను కుమారి వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ బీహార్, (2006) 5 ఎస్ సిసి 733, (2006) 5 ఎస్ సిసి 733, 5 ఎస్ సిసి 733(2006) 5 ఎస్ సిసి 733, 5 ఎస్ సిసి 733(ఎస్ సిసి 733) లలో అభిప్రాయ భేదాలు ఉన్నాయని సూచించినప్పటికీ. ఏదైనా కాగ్నిజబుల్ నేరం తమ దృష్టికి వచ్చినప్పుడు పోలీసులు తీసుకోవాల్సిన చర్యలకు సంబంధించి రమేష్ కుమారి కేసులో (సుప్ర) వ్యక్తమైన అభిప్రాయం మనకు కనిపిస్తుంది. రమేష్ కుమారి కేసులో (సుప్ర) ప్రాథమిక సమస్య ఆల్ ఇండియా ఇనిస్టిట్యూట్ ఆఫ్ మెడికల్ సైన్సెస్ కేసు (సుప్ర), గంగాధర్ కేసు (సుప్ర), మిను కుమారి కేసు (సుప్ర), హరిసింగ్ కేసు (సుప్ర) లలో స్పష్టంగా వ్యవహరించిన విధానానికి సంబంధించినది కాదు. రమేష్ కుమారి విషయంలో (సుప్ర) వ్యక్తమైన అభిప్రాయాన్ని లల్లన్ చౌదరి, ఓర్స్ లలో పునరుద్ఘాటించారు. V. స్టేట్ ఆఫ్ బీహార్ (AIR 2006 SC 3376). ఆలిండియా ఇనిస్టిట్యూట్ ఆఫ్ మెడికల్ సైన్సెస్ కేసు (సుప్ర), గంగాధర్ కేసు (సుప్ర), హరిసింగ్ కేసు (సుప్ర), మిను కుమారి కేసు (సుప్ర)లలో పోలీసులు సెక్షన్ 154 కింద చట్టబద్ధమైన నిబంధనలను అమలు చేయనప్పుడు అందుబాటులో ఉన్న కోర్సు నేరుగా జారీ చేయబడింది. కాబట్టి, కాగ్నిజబుల్ నేరం జరిగినట్లు వాస్తవాలు తమ దృష్టికి వచ్చినప్పుడల్లా పోలీసు అధికారులు ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు చేయాలనేది చట్టంలో సరైన వైఖరి. ఒకవేళ పోలీసు అధికారులు అలా చేయడంలో విఫలమైతే, అనుసరించాల్సిన విధివిధానాలు సెక్షన్ 190 మరియు కోడ్ 8 లోని సెక్షన్ 200 లో పేర్కొన్న విధంగా ఉన్నాయి. చివరకు రిట్ పిటిషన్లను ఈ క్రింది ఆదేశాలతో పరిష్కరిస్తారు: (1) ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు చేయడంలో పోలీసు అధికారుల నిష్క్రయాత్మకతతో ఎవరైనా బాధపడితే, సెక్షన్ 190 మరియు సెక్షన్ 200 లోని విధివిధానాలను స్వీకరించాలి

మరియు పాటించాలి. (2) పోలీసు అధికారుల నిష్క్రియాపరత్వంతో బాధపడే ఏ వ్యక్తి అయినా పైన పేర్కొన్న నిబంధనల ప్రకారం పరిష్కారాన్ని అవలంబించవచ్చు. (ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది)

22. సకిరి వాసు విషయంలో (సుప్రా అని పిలుస్తారు) ఈ క్రింది విధంగా పేర్కొనబడింది; 26. ఒక వ్యక్తి తన ఎఫ్ఐఆర్ను పోలీస్ స్టేషన్లో నమోదు చేయలేదని ఫిర్యాదు చేస్తే, అతని మొదటి పరిష్కారం సెక్షన్ 154 (3) సీఆర్పీసీ కింద పోలీసు సూపరింటెండెంట్ లేదా సెక్షన్ 36 సీఆర్పీసీలో పేర్కొన్న ఇతర పోలీసు అధికారిని సంప్రదించడం. పోలీసు సూపరింటెండెంట్ లేదా సెక్షన్ 36లో పేర్కొన్న అధికారిని సంప్రదించినప్పటికీ, అతని ఫిర్యాదు ఇంకా కొనసాగితే, అతను రిట్ పిటిషన్ లేదా సెక్షన్ 482 సీఆర్పీసీ కింద పిటిషన్ ద్వారా హైకోర్టుకు వెళ్లకుండా సెక్షన్ 156 (3) సీఆర్పీసీ కింద మేజిస్ట్రేట్ను ఆశ్రయించవచ్చు. అంతేకాకుండా సెక్షన్ 200 సీఆర్పీసీ కింద క్రిమినల్ ఫిర్యాదు చేసే అవకాశం కూడా ఉంది. ఇన్ని ప్రత్యామ్నాయ పరిష్కారాలు ఉన్నప్పుడు రిట్ పిటిషన్లు లేదా సెక్షన్ 482లను ఎందుకు పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి? 27. మనం ఇంతకుముందే గమనించినట్లుగా, ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు చేయమని ఆదేశించడానికి మరియు సరైన దర్యాప్తును నిర్ధారించడానికి మేజిస్ట్రేట్కు చాలా విస్తృతమైన అధికారాలు ఉన్నాయి మరియు ఈ ప్రయోజనం కోసం అతను దర్యాప్తు సక్రమంగా జరిగేలా పర్యవేక్షించవచ్చు (అతను స్వయంగా దర్యాప్తు చేయలేనప్పటికీ). సెక్షన్ 482 సీఆర్పీసీ కింద రిట్ పిటిషన్ లేదా పిటిషన్ దాఖలు చేసే పద్ధతిని హైకోర్టు నిరుత్సాహపరచాలి, ఎందుకంటే ఒక వ్యక్తి తన ఎఫ్ఐఆర్ను పోలీసులు నమోదు చేయలేదని లేదా నమోదు చేసిన తర్వాత, పోలీసులు సరైన దర్యాప్తు చేయలేదని ఫిర్యాదు చేశారు. ఈ ఫిర్యాదుకు సంబంధిత పోలీసు అధికారుల ముందు సెక్షన్ 36, 154(3) కింద పరిష్కారం ఉంటుందని, అది సాధ్యం కాకపోతే సెక్షన్ 156(3) సీఆర్పీసీ కింద మేజిస్ట్రేట్ ముందు లేదా సెక్షన్ 200 సీఆర్పీసీ కింద క్రిమినల్ ఫిర్యాదు చేయడం ద్వారా కాదని, సెక్షన్ 482 సీఆర్పీసీ కింద రిట్ పిటిషన్ లేదా పిటిషన్ దాఖలు చేయడం ద్వారా పరిష్కారం లభిస్తుందన్నారు. (ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది)

23. సుధీర్ భాస్కర్ రావు తాంటే వర్సెస్ హేమంత్ వర్సెస్ యశ్వంత్ ధాగే, ఓఆర్ ఎస్ 13 అనే రెండు నిర్ణయాలను మరోసారి పునరుద్ఘాటించారు. 3. హైకోర్టులు ఇలాంటి రిట్ పిటిషన్లను విచారణకు స్వీకరిస్తే ఇలాంటి రిట్ పిటిషన్లతో నిండిపోతాయని, ఇలాంటి రిట్ పిటిషన్లను

2023: ఏపీ హైకోర్టు:43540

పరిష్కరించడం మినహా మరే పని చేయలేరని మేము అభిప్రాయపడుతున్నాము. అందువల్ల, ఫిర్యాదుదారుడు సెక్షన్ 156 (3) సిఆర్పిసి కింద సంబంధిత మేజిస్ట్రేట్ను సంప్రదించడానికి తన ప్రత్యామ్నాయ మార్గాన్ని ఉపయోగించుకోవాలని మేము భావించాము మరియు అతను అలా చేస్తే, మేజిస్ట్రేట్ ప్రాథమికంగా సంతృప్తి చెందితే, ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు చేసేలా చూస్తారు మరియు ఈ విషయంలో సరైన దర్యాప్తును కూడా నిర్ధారిస్తారు మరియు అతను దర్యాప్తును కూడా పర్యవేక్షించవచ్చు. (ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది)

24. ఎం.సుబ్రమణ్యం అండ్ మరో వి.ఎస్.జానకి అండ్ అదర్(14) కేసులో ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు చేయాలని పోలీసులను ఆదేశిస్తూ హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పుపై దాఖలైన అప్పీలుపై విచారణ జరిపిన సుప్రీంకోర్టు త్రిసభ్య ధర్మాసనం ఈ ఆదేశాలపై ఆశ్చర్యం వ్యక్తం చేస్తూ సకిరివాసు కేసులో, సుధీర్ కేసులో ఇచ్చిన ఉత్తర్వులను కొట్టివేసింది. సింధూలో జనక్ నాగర్లోజ్ వి. ఎఫ్ ఐఆర్ నమోదు చేయాలని పోలీసులను ఆదేశించడానికి నిరాకరించిన హైకోర్టు తీర్పుపై అప్పీల్ ను విచారించిన గౌరవ సుప్రీంకోర్టు ద్విసభ్య ధర్మాసనం అప్పీలును అనుమతించింది మరియు ప్రతివాదులను చట్టానికి అనుగుణంగా ఫిర్యాదులతో ముందుకు సాగాలని ఆదేశించింది. ఎం.సుబ్రమణ్యం కేసు, సకిరి వాసు కేసు, సుధీర్ కేసు (సుప్రా) కేసుల్లో ఇచ్చిన తీర్పులను సింధు జనక్ నాగర్లోజ్ కేసు (సుప్రా) తీర్పులో ప్రస్తావించలేదని తెలుస్తోంది.

25. ఈ గౌరవనీయ హైకోర్టు కూడా వివిధ సందర్భాల్లో ఈ అంశంపై న్యాయపరమైన స్థితిగతులను వివరించింది. తక్షణ అంశానికి సంబంధించిన కొన్ని నిర్ణయాలపై చర్చించాల్సి ఉంటుంది. శ్రీ చెవిరెడ్డి వెంకటరెడ్డి వి. నమోదైన నివేదికల ఆధారంగా ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు చేయడంలో విఫలమైన పోలీసు శాఖపై చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుతూ ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం వరుస రిట్ పిటిషన్లను విచారించింది. లలితా కుమారి కేసులో నిర్దేశించిన చట్టం ప్రకారం ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు తప్పనిసరి అని, పోలీసులు ఈ గంభీరమైన కర్తవ్యాన్ని నిర్వర్తించనందున రిట్ పిటిషన్ చెల్లుబాటు అవుతుందని, తప్పు చేసిన అధికారులను ఆ తీర్పులోని 120(4) పేరా ద్వారా కొనసాగించవచ్చని పిటిషనర్ల వాదన. ఎం.సుబ్రమణ్యం కేసు (సుప్రా) ఆధారంగా అందుబాటులో ఉన్న ప్రత్యామ్నాయ పరిష్కారాల దృష్ట్యా రిట్ సరైన పరిష్కారం కాదని, లలితా కుమారి కేసు (సుప్రా) రిట్ పిటిషన్ నిర్వహణ అంశాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోలేదని ప్రతివాది వాదన. లలితా

కుమారి కేసులో తీర్పులోని "ఉదాత్తమైన సారాంశాన్ని" విద్వాంసుడైన సింగిల్ జడ్జి గుర్తించి ఈ విధంగా తీర్పునిచ్చారు; "

26. లలితా కుమారి కేసులో ఉత్తర్వులను, అంతిమ తీర్పును నిశితంగా పరిశీలిస్తే, నేరం జరిగితే ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు చేయాల్సిన బాధ్యత పోలీసులకు ఉందా లేదా ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు చేయడానికి ముందు ప్రాథమిక విచారణ జరిపే విచక్షణ లేదా విచక్షణాధికారం ఉందా అనేది ప్రధాన సమస్య లేదా పరిగణనలోకి తీసుకున్న విషయం. కాగ్నిజబుల్ నేరం రుజువైతే పోలీసులు ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు చేయాలని, తీర్పులో పేర్కొన్న విధంగా కొన్ని కేసుల్లో మాత్రమే ప్రాథమిక విచారణ జరపవచ్చని పైన పేర్కొన్న నిర్ధారణకు వచ్చిన రాజ్యాంగ ధర్మాసనానికి నివేదించారు. లలితా కుమారి కేసు యొక్క ఉదాత్తమైన సారాంశం లేదా నిష్పత్తి ఇది అని ఈ కోర్టు అభిప్రాయపడింది. ఈ విధంగా కేసు యొక్క వాస్తవాలు మరియు నిష్పత్తి స్పష్టంగా ఉంటాయి మరియు అడిగిన మరియు నిర్ణయించబడిన ప్రశ్నకు పరిమితం చేయబడతాయి.

27. లలితా కుమారి కేసు (ఈ మూడు కేసులను కలిపి చదివితే) ఇప్పుడు తలెత్తుతున్న ప్రత్యామ్నాయ పరిష్కారం అంటే సెక్షన్ 156(3) కింద సీఆర్ పీసీలోని 190/200తో కూడిన ప్రక్రియ, రిట్ నిర్వహణ గురించి ఇప్పుడు లేవనెత్తుతున్న ప్రశ్నను నిర్ణయించడానికి గౌరవనీయ సుప్రీంకోర్టును కోరలేదని కూడా ఈ కోర్టు గుర్తించింది. ఈ సమస్యను అస్సలు లేవనెత్తలేదు. (ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది) 26. ఇరు పక్షాలు నమ్మిన నిర్ణయాలను పరిశీలించిన తరువాత, శ్రీ చెవిరెడ్డి కేసులో విజ్ఞులైన సింగిల్ జడ్జి (సుప్రా) ప్రతి సెట్ లో గౌరవనీయ సుప్రీంకోర్టు వ్యక్తం చేసిన ఆవేదనను ఈ క్రింది విధంగా పోల్చారు; 36. రాజ్యాంగ ధర్మాసనం అంతిమంగా నిర్ణయించిన అంశాలు పైన పేర్కొన్న ఇతర తీర్పుల్లో పరిగణనలోకి తీసుకున్నవి కావని, ప్రభుత్వ ప్లీడర్ ఫర్ హోంపై ఆధారపడిన అంశాలు కావని లలితా కుమారి కేసు (సుప్రా) కాలానుగుణ విశ్లేషణ ద్వారా స్పష్టమవుతోంది. పైన పేర్కొన్న తీర్పుల్లో ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు చేయకపోతే ప్రత్యామ్నాయ పరిష్కారం ఉందా అనే అంశాన్ని లేవనెత్తి నిర్ణయించారు. ఈ తీర్పుల యొక్క మొత్తం మరియు సారాంశం లేదా నిష్పత్తి నిర్ణయించిన ఉదాత్త సారాంశం ఏమిటంటే, సమర్థవంతమైన ప్రత్యామ్నాయ పరిష్కారం ఉన్న తర్వాత రిట్ నిర్వహించబడదు. ఇలాంటి రిట్ పిటిషన్లతో కోర్టులు నిండిపోవడంపై సుప్రీంకోర్టు వ్యక్తం చేసిన ఆవేదన కూడా మరువలేనిది. ఈ ఆవేదనకు భిన్నంగా

2023: ఏపీ హైకోర్టు:43540

లలిత కుమారి కేసులో వ్యక్తమైన ఆవేదన ఏమిటంటే, కాగ్నిజబుల్ నేరాన్ని రిపోర్టు వెల్లడించినప్పటికీ నేరాన్ని నమోదు చేయడంలో ఒక అధికారి నిష్క్రియాత్మకంగా వ్యవహరించడం. అందువల్ల సకారి వాసు కేసు (సుప్ర), సుధీర్ భాస్కరరావు తాంబే కేసు (సుప్ర), అలేఖ్ పదంసీ కేసు (సుప్ర), ఎం.సుబ్రమణ్యం కేసు (సుప్ర) మొదలైనవాటిలో నిష్పత్తి మంచి చట్టంగా కొనసాగుతుందని, లలితా కుమారి కేసులో (సుప్ర) భారత రాజ్యాంగ ధర్మాసనం ఇచ్చిన తీర్పును పరోక్షంగా లేదా స్పష్టంగా తోసిపుచ్చలేమని ఈ కోర్టు అభిప్రాయపడింది. ఉదాహరణల నియమం మరియు తీర్పుల వివరణ నిష్పత్తి / సారం వాస్తవాలపై ఆధారపడి ఉంటుందని స్పష్టం చేస్తుంది. ఇంతకు ముందు చెప్పినట్లుగా- ఒక్క ముఖ్యమైన వ్యత్యాసం మొత్తం అంశాన్ని మార్చగలదు అని గౌరవనీయ సుప్రీంకోర్టు చెప్పింది. లలిత కుమారి కేసులో పరిగణనలోకి తీసుకున్న అంశాలు/వాస్తవాలకు, ఈ కేసులో ప్రతివాదులు ఆధారపడిన కేసులకు చాలా వ్యత్యాసం ఉందని ఈ కోర్టు గుర్తించింది. లలితా కుమారి కేసు (సిబి)లో నిష్పత్తిని ప్రస్తుత రిట్ పిటిషన్లలో లేవనెత్తిన అంశాలకు వర్తింపజేయడంలో ఇది ముఖ్యమైన వ్యత్యాసాన్ని కలిగిస్తుంది. 27. అంతిమంగా శ్రీ చేగిరెడ్డి కేసులో (సుప్రా) సమర్థవంతమైన ప్రత్యామ్నాయ పరిష్కారం ఉన్నప్పుడు రిట్ పిటిషన్ ను స్వీకరించరాదని, మాండమస్ మంజూరు చేయరాదని తీర్మానించారు. సిఆర్ పిసి ద్వారా ప్రసాదించిన అధికారాల కారణంగా మేజిస్ట్రేట్ వాస్తవ ప్రశ్నలలోకి ప్రవేశించడానికి మరియు తత్ఫలితంగా ఎఫ్ఐఆర్ నమోదుకు ఆదేశించడానికి మరియు సరైన దర్యాప్తును నిర్ధారించడానికి చాలా సమర్థుడని కూడా గుర్తించబడింది. ఇది రిట్ పిటిషన్ కంటే చాలా సమర్థవంతమైన పరిష్కారంగా పేర్కొన్నారు.

28. నాగిశెట్టి కోదండ రామయ్య కేసులో శ్రీ చేగిరెడ్డి కేసులో (సుప్రా ప్రస్తావించిన) తన వైఖరిని కూడా ఈ కోర్టు పునరుద్ఘాటించింది. ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం మరియు ఇతరులు నేరాల నమోదును ఆదేశించడానికి నిరాకరించారు, కానీ చట్టం ద్వారా పరిష్కారాలను కనుగొనడానికి పిటిషనర్ కు స్వేచ్ఛ ఇచ్చారు.

29. ఎ. వెంకట నరసుబాబు వర్సెస్ ఆంధ్రప్రదేశ్ 18 కేసులో ఈ కోర్టు సింగిల్ జడ్జి మాండమస్ రిట్ జారీ చేయడం యొక్క సముచితతను వివరించారు, "నేరం/ ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు చేయని

2023: ఏపీ హైకోర్టు:43540

ప్రతివాది/ పోలీసు అధికారుల చర్యను చట్టవిరుద్ధం, నిరంకుశమైనది మరియు రాజ్యాంగ విరుద్ధమైనదిగా ప్రకటించడం, తత్ఫలితంగా అటువంటి నేరాల నమోదును ఆదేశించడం." సి.ఆర్.పి.సి నిబంధనల ప్రకారం ప్రత్యామ్నాయ పరిష్కారం అందుబాటులో ఉన్నప్పుడు, ఈ కోర్టు మాండమస్ ద్వారా ఎటువంటి ఆదేశాలను జారీ చేయదని అభిప్రాయపడింది. పేరా 30లో, విజ్ఞుడైన సింగిల్ జడ్జి అందుబాటులో ఉన్న ఎంపికల శ్రేణిని పొందుపరిచారు, అవి ఈ విధంగా ఉన్నాయి; "

30. ఈ పిటిషనర్లకు రెండు ఆప్షన్లు అందుబాటులో ఉన్నాయి. ఒకటి సెక్షన్ 154(3) సీఆర్ పీసీ కింద ప్రక్రియను అనుసరించడం లేదా సీఆర్ పీసీ కింద ప్రక్రియను అనుసరించడం ద్వారా అధికార పరిధి మేజిస్ట్రేట్ ముందు ప్రైవేటు ఫిర్యాదు చేయడం. అయితే ఈ ప్రక్రియను ఈ పిటిషనర్లు కచ్చితంగా పాటించలేదని, లలితా కుమారి కేసులో సుప్రీంకోర్టు జారీ చేసిన ఆదేశాలను ప్రతివాదులు 3 నుంచి 6 వరకు పాటించడం లేదని ఫిర్యాదు చేశారు. ఉత్తర ప్రదేశ్ రాష్ట్రం (సుప్రా అని పిలుస్తారు). పిటిషనర్లు సి.ఆర్.పి.సి కింద ప్రతిపాదించిన ప్రక్రియను పాటించడంలో విఫలమైనప్పుడు, ప్రభుత్వ అధికారులు తమ ప్రజా విధులను నిర్వర్తించడంలో విఫలమయ్యారనే కారణంతో, ముఖ్యంగా పిటిషనర్లకు ప్రైవేట్ ఫిర్యాదు చేయడానికి ప్రత్యామ్నాయ పరిష్కారం అందుబాటులో ఉన్నప్పుడు, భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 226 ప్రకారం విచక్షణాధికారాన్ని ఉపయోగించాలని వారు ఈ కోర్టును బలవంతం చేయలేరు. మరోవైపు లలితా కుమారి కేసులో సుప్రీంకోర్టు.. సుప్రీంకోర్టు జారీ చేసిన ఆదేశాలను పాటించడంలో విఫలమైతే, తమకు అందిన సమాచారం తీర్పులోని పేరా నం.111(4) కాగ్నిజబుల్ నేరాలను బహిర్గతం చేస్తే ఎఫ్ ఐఆర్ నమోదు చేయని తప్పు చేసిన అధికారులపై చర్యలు తీసుకోవాలని ఉత్తరప్రదేశ్ రాష్ట్రం (సుప్రా) స్పష్టం చేసింది. కాబట్టి, లలితా కుమారి కేసులో సుప్రీంకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు మేరకు పిటిషనర్లకు తగిన చర్యలు తీసుకునే స్వేచ్ఛ ఉంది. సెక్షన్ 154(3) సిఆర్పిసి కింద సూచించిన ప్రక్రియను ఖచ్చితంగా పాటించిన తరువాత సంబంధిత తప్పు చేసిన పోలీసు అధికారులపై చర్యలు తీసుకోవడం ద్వారా ఉత్తర ప్రదేశ్ రాష్ట్రం (సుప్రా సూచించబడింది), కానీ చట్టం లలితా కుమారి వి లో ప్రకటించింది. భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 226 ప్రకారం అసాధారణ అధికార పరిధిని ఉపయోగించి, హైకోర్టును ఆశ్రయించే చర్యకు ఉత్తరప్రదేశ్ రాష్ట్రం (సుప్రా) కారణం ఇవ్వలేదు.

2023: ఏపీ హైకోర్టు:43540

(30) కె.వి.భాస్కర్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ ఆంధ్రప్రదేశ్ & ఇతరులు 19 కేసులో ఇచ్చిన తీర్పును ప్రస్తావించడం సముచితం, ఇందులో ఈ కోర్టుకు చెందిన ఒక తెలివైన సింగిల్ జడ్జి దాఖలు చేసిన నివేదికను పరిగణనలోకి తీసుకొని ఎఫ్ఐఆర్ / జీరో ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు చేసేలా ఆదేశాలు జారీ చేయాలని కోరారు. 5వ పేరాలలో చదువుకున్న సింగిల్ జడ్జి ఈ క్రింది విధంగా పేర్కొన్నాడు; 5. వివాదం సర్వసాధారణం, వాస్తవాలు సాధారణమైనవి, చట్టం బాగా పరిష్కరించబడింది, అయినప్పటికీ పోరాటం. ఎప్పటిలాగే ఎఫ్ ఐఆర్ నమోదు చేయమని పోలీసులను ఆదేశించాలన్న రిట్ సమర్థనీయమా కాదా అనే ప్రశ్నకు ఈ కోర్టు మరోసారి సమాధానం చెప్పాలని కోరారు. (ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది)

31. కె.వి.భాస్కర్ కేసులో (సుప్రా) తీర్పు గురించి తెలుసుకున్న పిటిషనర్ తరపు న్యాయవాది తాను కె.వి.భాస్కర్ కేసులో పిటిషనర్ న్యాయవాదినని , జీరో ఎఫ్ఐఆర్ అంశానికి సంబంధించినదని పిటిషనర్ తరపు న్యాయవాది వాదించారు. ఈ తీర్పును పరిశీలించిన తరువాత, ఈ విషయాన్ని తెలివైన సింగిల్ జడ్జి ఈ క్రింది విధంగా పరిష్కరించినట్లు ఈ కోర్టు కనుగొంది; 28. లలితా కుమారి కేసులో కానీ, ఢిల్లీ హైకోర్టు, కర్ణాటక హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పుల్లో కానీ అలాంటి చట్టం ఏదీ లేదు. అందువల్ల, పిటిషనర్ ఆ తీర్పులపై ఆధారపడలేడు మరియు ఎఫ్.ఐ.ఆర్ లేదా జీరో ఎఫ్.ఐ.ఆర్ నమోదు చేయమని పోలీసులను ఆదేశించడానికి మాండమస్ కోసం దాఖలు చేసిన ప్రస్తుత రిట్ పిటిషన్ను కొనసాగించాలని కోరలేడు. లలితా కుమారి కేసులో, ఉమాపతి ఎస్ కేసులో (కర్ణాటక హైకోర్టు), నీలు శ్రీవాస్తవ కేసులో (ఢిల్లీ హైకోర్టు) సుప్రీంకోర్టు నిర్దేశించిన చట్టాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని, మాండమస్ రిట్ కొనసాగించదగినదని, జీరో ఎఫ్ ఐఆర్ నమోదు చేయాలని పోలీసులకు ఆదేశాలు ఇవ్వాలన్న పిటిషనర్ తరపు న్యాయవాది వాదనను తప్పుగా అర్థం చేసుకోవడం, చట్టరీత్యా సుస్థిరం కాదన్నారు. సరైన పరిష్కారం రిట్ కాదని, సెటిల్ చేసిన చట్టం ప్రకారం సీఆర్ పీసీ కింద చర్చించిన పరిష్కారాలను పార్టీ సద్వినియోగం చేసుకోవాలన్నారు. (ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది)

32. లలితా కుమారి కేసులో రాజ్యాంగ ధర్మాసనం ఇచ్చిన తీర్పును అమలు చేసేలా పోలీసులను ఆదేశించాలన్న వాదనను కె.వి.భాస్కర్ కేసులో (సుప్రా ప్రస్తావించారు) చేసినప్పుడు, సింగిల్ జడ్జి ఈ విధంగా తీర్పు ఇచ్చారు. 'కాగ్నిజబుల్ నేరాన్ని వెల్లడించే కేసుల్లో ఎఫ్ ఐఆర్ నమోదు

2023: ఏపీ హైకోర్టు:43540

తప్పనిసరి అని లలితా కుమారి కేసులో సుప్రీంకోర్టు రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పు ఇచ్చినందున, సుప్రీంకోర్టు రాజ్యాంగ ధర్మాసనం ఇచ్చిన తీర్పును అమలు చేయడానికి ఎఫ్ ఐఆర్ నమోదు చేయాలని రిట్ పిటిషన్లను విచారించడం ద్వారా హైకోర్టు పోలీసులకు ఆదేశాలు ఇవ్వాలని పిటిషనర్ తరపు న్యాయవాది వాదించారు. కోర్టుకు అర్హత లేదు. వాస్తవానికి గతంలో చేగిరెడ్డి వెంకటరెడ్డి కేసులో ఇదే తరహా వాదనను ఈ కోర్టు ముందు లేవనెత్తినప్పుడు, లలిత కుమారి కేసులో సుప్రీంకోర్టు రాజ్యాంగ ధర్మాసనం నిర్దేశించిన నిష్పత్తికి, సకిరి వాసు కేసుకు, ఇతర కేసుల్లో సుప్రీంకోర్టు నిర్దేశించిన నిష్పత్తికి మధ్య వ్యత్యాసాన్ని ఈ కోర్టు స్పష్టంగా వివరించి, లలిత కుమారి కేసు లేదని స్పష్టం చేసింది. కాగ్నిజబుల్ నేరానికి సంబంధించిన నివేదిక నమోదు కానప్పుడు బాధిత వ్యక్తికి అందుబాటులో ఉన్న పరిహారానికి సంబంధించిన ఏదైనా చట్టాన్ని డీల్ చేయండి మరియు పరిష్కారాలను సకిరి వాసు కేసులో పరిష్కరిస్తారని స్పష్టం చేశారు మరియు కేసు నమోదు చేయమని పోలీసులను ఆదేశించాలని కోరుతూ రిట్ సరైన పరిష్కారం కాదని స్పష్టం చేశారు. ఎఫ్ ఐఆర్ నమోదు చేసి దర్యాప్తు చేసేలా పోలీసులను ఆదేశించాలని కోరుతూ సెక్షన్ 156(3) సీఆర్ పీసీ కింద మేజిస్ట్రేట్ ను కూడా బాధితుడు ఆశ్రయించవచ్చని, అందుకు తగిన పరిష్కారాలను పొందాల్సి ఉంటుందని పేర్కొంది. అందువల్ల, సకిరి వాసు కేసు మరియు తరువాత సుప్రీంకోర్టు ఇచ్చిన ఇతర కేసులలో నిర్దేశించిన నిష్పత్తిని ఆధారం చేసుకుని, ఎఫ్ ఐఆర్ నమోదు చేయడానికి మరియు దానిపై దర్యాప్తు చేయడానికి పోలీసులను ఆదేశించాలని కోరుతూ భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 226 ప్రకారం రిట్ పిటిషన్ నిర్వహించబడదని ఈ కోర్టు స్పష్టంగా పేర్కొంది. (ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది)

33. టి.వి.జి.చంద్రశేఖర్ కేసులో (సుప్రా ప్రస్తావన) లలితా కుమారి కేసులో తీర్పు వెలువడినప్పటికీ ఎఫ్ఐఆర్లు నమోదు చేయకపోవడంపై సింగిల్ జడ్జి తీవ్ర ఆందోళన వ్యక్తం చేశారు. ఈ కేసులో పిటిషనర్ దాఖలు చేసిన ఫిర్యాదును రెండేళ్ల పాటు పెండింగ్లో ఉంచారు. సెక్షన్ 154 ద్వారా కేసుల నమోదుకు మార్గదర్శకాలు, తప్పు చేసిన అధికారులపై తీసుకోవాల్సిన చర్యలపై సమగ్ర సర్క్యులర్ జారీ చేయాలని డీజీపీని సింగిల్ జడ్జి ఆదేశించారు. న్యాయపరమైన స్థితిగతుల దృష్ట్యా, తక్షణ కేసు యొక్క వాస్తవిక మాతృక దృష్ట్యా పిటిషనర్ యొక్క విద్వాంసుడైన న్యాయవాది చేసిన ఆధారం సహాయపడదని ఈ కోర్టు అభిప్రాయపడింది.

34. వసీం హైదర్ లోని అలహాబాద్ హైకోర్టు గౌరవ డివిజన్ బెంచ్ ఈ అంశంపై సమగ్ర కసరత్తు చేపట్టింది. స్టేట్ ఆఫ్ యు.పి మరియు ఇతరులు

20. తీర్పులోని 45వ పేరాలో న్యాయపరమైన స్థితిగతుల సంక్షిప్త సారాంశం ఇలా ఉంది: "45. విడిపోవడానికి ముందు, పై చర్చ మరియు విశ్లేషణ ఆధారంగా వచ్చిన తీర్మానాన్ని సిద్ధంగా సూచించడం మరియు సౌలభ్యం కోసం క్రింద వివరించబడింది:- (1) సెక్షన్ 154 సిఆర్పిసి కింద పోలీసులు తన చట్టబద్ధమైన విధిని నిర్వర్తించమని బలవంతం చేయడానికి మాండమస్ యొక్క రిట్ ను సెక్షన్ 154(3), 156(3) కింద ప్రత్యామ్నాయ పరిష్కారాన్ని పొందనందుకు సమాచారం ఇచ్చే వ్యక్తి/బాధితుడికి నిరాకరించవచ్చు. 190 మరియు 200 సి.ఆర్.పి.సి. వర్ష్యూల్ కార్పొరేషన్ విషయంలో సుప్రీంకోర్టు తీర్పులో పేర్కొన్న నాలుగు మినహాయింపులు మినహా. రిజిస్ట్రార్ ఆఫ్ ట్రేడ్ మార్క్స్, ముంబై, (1998) 8 ఎస్ సిసి 1, ఇన్ ఫార్మర్/బాధితుడిని రక్షించడానికి వస్తుంది. (2) లలితా కుమారి కేసులో సుప్రీంకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు వి. (2014) 2 ఎస్.సి.సి 1 అనేది సెక్షన్ 154(3), 156(3), 190 మరియు 200 సి.ఆర్.పి.సి(3) కింద ప్రత్యామ్నాయ పరిష్కారాన్ని పొందకుండా సెక్షన్ 154 సి.ఆర్.పి.సి కింద చట్టబద్ధమైన విధులు నిర్వర్తించమని పోలీసులను బలవంతం చేయడానికి మాండమస్ రిట్ హక్కును జారీ చేయడానికి సంబంధించినది కాదు. ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు చేయకపోతే సెక్షన్ 154 సీఆర్ పీసీ కింద డ్యూటీ. (4) కాగ్నిజబుల్ నేరం యొక్క మొదటి సమాచారం చేయబడిన ప్రతిపాదిత నిందితులు, సెక్షన్ 154 సిఆర్పిసి కింద పోలీసులు తమ చట్టబద్ధమైన విధులను నిర్వర్తించేలా బలవంతం చేయడానికి మాండమస్ రిట్ జారీ చేయాలని కోరుతూ భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 226 కింద దాఖలు చేసిన పిటిషన్లో జోక్యం చేసుకోవాల్సిన అవసరం లేదు. (ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది)

35. సెక్షన్ 154(1) ప్రకారం అది పోలీసు అధికారి విధి అని, విఫలమైనప్పుడు 154(3), 156(3), 190,200 సెక్షన్ల ద్వారా సమాచారం ఇచ్చిన వ్యక్తిని రక్షించడం పూర్తిగా స్థిరమైన చట్టపరమైన స్థితి. సులభంగా పొందుపరచబడిన ఈ నిబంధనల కారణంగా, రిట్ పరిష్కారాన్ని రొటీన్ లేదా సాధారణ పద్ధతిలో ఉపయోగించలేము. అందువల్ల, అందుబాటులో ఉన్న

2023: ఏపీ హైకోర్టు:43540

చట్టపరమైన పరిష్కారాలను తొలగించడానికి ముందు / లేకుండా ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు చేయమని ఆదేశించినప్పుడు మాండమస్ యొక్క రిట్లు తీరస్కరించవచ్చని నిర్ధారించడం సురక్షితం. ఏదేమైనా, ఒక అసాధారణ అధికార పరిధి కావడంతో, కేసు యొక్క వాస్తవాలు మరియు పరిస్థితులపై ఆధారపడి అసాధారణమైన స్వభావం కలిగిన ప్రత్యేక మరియు తీవ్రమైన పరిస్థితులలో ఈ కోర్టు తన అధికార పరిధిని ఉపయోగించవచ్చు.

36. సుప్రా అనే చర్చ వెలుగులో, ఈ కోర్టు చట్ట నిబంధనల నుండి వెలువడే చట్టపరమైన స్థితిని మరియు న్యాయ పూర్వాపరాలను ఈ క్రింది పట్టిక రూపంలో సంక్షిప్తీకరించడం సముచితంగా అనిపిస్తుంది; పోలీస్ స్టేషన్ లో క్రైమ్ కమీషన్ కు సంబంధించిన సమాచారం

(సెక్షన్ 154 సి.ఆర్.పి.సి)

s.No	నేరం యొక్క స్వభావం	ఎఫ్.ఐ.ఆర్. రిజిస్ట్రేషన్	ప్రాథమిక విచారణ	జనరల్ డెయిరీ/ స్టేషన్ డెయిరీ/ డైలీ డెయిరీ ఎంట్రీ	విచారణ యొక్క వ్యవధి	ఇన్ ఫార్మర్/బాధితుడికి సమాచారం	వ్యాఖ్యలు[మార్పు]
1.	కాగ్నిజబుల్ నేరం	అవును	కాదు	అవును	కాదు	అవును	--
2.	ప్రాథమిక విచారణలో కాగ్నిజబుల్ నేరం బయటపడింది.	అవును	అవును	అవును	7 రోజులు (ప్రవేశం ఆలస్యమైతే వాస్తవం మరియు ఆలస్యానికి కారణం గురించి GD	అవును	మ్యాట్రిమోనియల్ డిస్సుట్

2023: ఏపీ హైకోర్టు:43540

					చేయాలి)		
3.	ప్రాథమిక విచారణలో కాగ్నిజబుల్ నేరం బయటపడింది.	అవును	అవును	అవును	7 రోజులు (ప్రవేశం ఆలస్యమైతే వాస్తవం మరియు ఆలస్యానికి కారణం గురించి GD చేయాలి)	అవును	--
4.	కాగ్నిజబుల్ మరియు నాన్ కాగ్నిజబుల్	అవును	కాదు	అవును	కాదు	అవును	--
5.	కేవలం కాగ్నిజబుల్ మాత్రమే	అవును	కాదు	అవును	కాదు	అవును	--

37. కాగ్నిజబుల్ నేరంలో ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు చేయకపోవడం వల్ల ఇన్వార్మర్ బాధపడే సందర్భాల్లో, అందుబాటులో ఉన్న పరిష్కార మార్గాలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి; a. 154(3) ద్వారా సూపరింటెండెంట్ ఆఫ్ పోలీస్ సెక్షన్ కు రాతపూర్వకంగా సమాచారాన్ని పంపాలి. అప్పుడు కూడా రిజిస్టర్ కాకపోతే బి. సెక్షన్ 190, 200 మరియు 156(3) ద్వారా ప్రైవేట్ ఫిర్యాదు దాఖలు చేయడం ద్వారా పరిధి మేజిస్ట్రేట్ కోర్టును సంప్రదించండి.

38. ఈ కేసులను విడదీసే ముందు ప్రతిరోజూ కనీసం ఇలాంటి అనేక విషయాలు అంటే 'ఫిర్యాదులు నమోదు చేసేలా పోలీసులను ఆదేశించాలని కోరడం' వంటి అనేక అంశాలు ఈ జాబితాలో ఉన్నాయి. ఈ విషయంలో తగిన చర్యలు తీసుకోవాలని ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర పోలీసు డైరెక్టర్ జనరల్ కు ఈ క్రింది ఆదేశాలు జారీ చేయడం సముచితమని ఈ కోర్టు భావిస్తోంది. i.

2023: ఏపీ హైకోర్టు:43540

లలితా కుమారి వి. లో తీర్పు కాపీని పంపిణీ చేయడం. గవర్నమెంట్ ఆఫ్ యుపి అండ్ ఓఆర్ ఎస్, (2014) 2 ఎస్ సిసి 1, పోలీసు సిబ్బందిలో మంచి అవగాహన కోసం తెలుగులో అనువదించిన కాపీతో పాటు. 2. పేరా 120లో జారీ చేసిన మార్గదర్శకాల గురించి ప్రతి కేడర్ లోని పోలీసు సిబ్బందికి అవగాహన కల్పించడం, లక్ష్యాన్ని అక్షర స్ఫూర్తితో సాధించడం. iii. ప్రాథమిక విచారణ అవసరం కనుక, 24 గంటల్లో ఎఫ్.ఐ.ఆర్ నమోదు కాని సందర్భాల్లో, దశ మరియు ఫలితాల గురించి సమాచారం అందించే యంత్రాంగాన్ని అభివృద్ధి చేయడం

39. ఫలితంగా, పై పరిశీలనలతో ఈ రిట్ పిటిషన్లు పరిష్కరించబడతాయి. ఈ రిట్ పిటిషన్లపై చర్చను పరిగణనలోకి తీసుకుని ఈ కోర్టు జోక్యం చేసుకోవడానికి సుముఖంగా లేదు. ఏదేమైనా, ఇక్కడ పిటిషనర్లు సి.ఆర్.పి.సి కింద అందుబాటులో ఉన్న తమ పరిష్కారాలను తగిన షోరం ముందు, సూచించగలిగితే, నిర్ణయించుకునే స్వేచ్ఛ ఉంది. 40. విషయాల యొక్క యోగ్యతలపై ఎటువంటి అభిప్రాయం ఇవ్వబడదని కూడా స్పష్టం చేయబడింది. పెండింగ్ లో ఉన్న ఇతర పిటిషన్లు ఏవైనా ఉంటే వాటిని కూడా మూసివేయాలి.

న్యాయమూర్తి వెంకట జ్యోతిర్మయి ప్రతాప

తేది: 23.11.2023

దినేష్

ఎల్.ఆర్.కాపీ మార్క్ చేయాలి

2023: ఏపీ హైకోర్టు:43540

గౌరవనీయులైన శ్రీమతి న్యాయమూర్తి వెంకట జ్యోతిర్మయి ప్రతాప

W.P.Nos.29945 & 30004 /2023

తేదీ:23.11.2023

దినేష్

ఎల్.ఆర్.కాపీ మార్క చేయాలి

2023: ఏపీ హైకోర్టు:43540

ఆంధ్రప్రదేశ్ ఉన్నత న్యాయస్థానం, అమరావతి.

రిట్ పిటిషన్ నెం.29945 & 30004 /2023

W.P.No.29945 /2023

మధ్య:

కాజూ రామారావు, వయస్సు సుమారు 71 సంవత్సరాలు,

వృత్తి: యునైటెడ్ మెడికల్స్ యజమాని,

నివాసం: షాప్ నెం.5 & 6, కెఎస్ఆర్ కాంప్లెక్స్,

సీతమ్మ ధార, విశాఖపట్నం - 530013, ఆంధ్రప్రదేశ్.

.... అర్జీదారు

మరియు

1. ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం, దాని ముఖ్య కార్యదర్శి,
హోం శాఖ, సచివాలయం, ఆంధ్రప్రదేశ్.
2. డైరెక్టర్ జనరల్ ఆఫ్ పోలీస్,
ఆంధ్రప్రదేశ్ పోలీస్ హెడ్ క్వార్టర్స్,
మంగళగిరి, గుంటూరు జిల్లా, ఆంధ్రప్రదేశ్.
3. డిప్యూటీ కమిషనర్ ఆఫ్ పోలీస్, జోన్ 1,
విశాఖపట్నం, ఆంధ్రప్రదేశ్.
4. స్టేషన్ హౌస్ ఆఫీసర్,
మహారాణిపేట పోలీస్ స్టేషన్, విశాఖపట్నం, ఆంధ్రప్రదేశ్.

... ప్రతివాదులు

2023: ఏపీ హైకోర్టు:43540

W.P.No.30004 /2023

మధ్య:

సంతోష్ కుమార్ బావిశెట్టి, తండ్రి: బావిశెట్టి సీతా రామయ్య,
వయస్సు సుమారు 36 సంవత్సరాలు,
వృత్తి: ప్రైవేట్ రంగంలో ఉద్యోగం, నివాసం:ఎల్.ఐ.జి-బి:289,
సాగర్ నగర్, విశాఖపట్నం.

.... అర్జీదారు

మరియు

1. ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం, దాని ముఖ్య కార్యదర్శి,
హోంశాఖ ముఖ్య కార్యదర్శి, సచివాలయం,
వెలగపూడి, గుంటూరు జిల్లా, ఆంధ్రప్రదేశ్.
2. డైరెక్టర్ జనరల్ ఆఫ్ పోలీస్,
ఆంధ్రప్రదేశ్ పోలీస్ హెడ్ క్వార్టర్స్,
మంగళగిరి, గుంటూరు జిల్లా, ఆంధ్రప్రదేశ్.
3. డిప్యూటీ కమిషనర్ ఆఫ్ పోలీస్, జోన్ 1,
విశాఖపట్నం, ఆంధ్రప్రదేశ్.
4. స్టేషన్ హౌస్ ఆఫీసర్, ఆరిలోవ పోలీస్ స్టేషన్,
ద్వారకా సబ్ డివిజన్,
విశాఖపట్నం - 530040, ఆంధ్రప్రదేశ్.

... ప్రతివాదులు

2023: ఏపీ హైకోర్టు:43540

తీర్పు వెలువడిన తేదీ: 23.11.2023

ఆమోదం కోసం సమర్పించబడింది:

గౌరవనీయులైన SMT. న్యాయమూర్తి వెంకట జ్యోతిర్మయి ప్రతాప

1. స్థానిక వార్తాపత్రికల రిపోర్టర్లను తీర్పును చూడటానికి అనుమతించవచ్చా? అవును/కాదు
2. తీర్పు కాపీలను లా రిపోర్టర్లు/ జర్నల్స్ కు మార్క్ చేయవచ్చా? అవును/కాదు
3. తీర్పు యొక్క న్యాయమైన కాపీని చూడాలని ఆయన ప్రభువు కోరుకుంటున్నాడా?
అవును/కాదు

న్యాయమూర్తి వెంకట జ్యోతిర్మయి ప్రతాప

2023: ఏపీ హైకోర్టు:43540

గౌరవనీయులైన ఎస్.ఎం.టి. న్యాయమూర్తి వెంకట జ్యోతిర్మయి ప్రతాప

రిట్ పిటిషన్ నెం.29945 & 30004 /2023

23.11.2023

W.P.No.29945 OF 2023

మధ్య:

కాజా రామారావు, వయస్సు సుమారు 71 సంవత్సరాలు,

వృత్తి: యునైటెడ్ మెడికల్స్ యజమాని,

నివాసం: షాప్ నెం.5 & 6, కెఎస్ఆర్ కాంప్లెక్స్,

సీతమ్మధార, విశాఖపట్నం - 530013, ఆంధ్రప్రదేశ్.

. అర్జీదారు

మరియు

1. ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం, దాని ముఖ్య కార్యదర్శి,
హోం శాఖ, సచివాలయం, ఆంధ్రప్రదేశ్.
2. డైరెక్టర్ జనరల్ ఆఫ్ పోలీస్,
ఆంధ్రప్రదేశ్ పోలీస్ హెడ్ క్వార్టర్స్,
మంగళగిరి, గుంటూరు జిల్లా, ఆంధ్రప్రదేశ్.
3. డిప్యూటీ కమిషనర్ ఆఫ్ పోలీస్, జోన్ 1,
విశాఖపట్నం, ఆంధ్రప్రదేశ్..
4. స్టేషన్ హౌస్ ఆఫీసర్, మహారాణిపేట పోలీస్ స్టేషన్,
విశాఖపట్నం, ఆంధ్రప్రదేశ్.

... ప్రతిస్పందకులు

2023: ఏపీ హైకోర్టు:43540

W.P.No.30004 /2023

మధ్య:

సంతోష్ కుమార్ బావిశెట్టి, తండ్రి: బావిశెట్టి సీతా రామయ్య,
వయస్సు సుమారు 36 సంవత్సరాలు,
వృత్తి: ప్రైవేట్ రంగంలో ఉద్యోగం, నివాసం:ఎల్.ఐ.జి-బి:289,
సాగర్ నగర్, విశాఖపట్నం.

.... అర్జీదారు

మరియు

1. ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం, దాని ముఖ్య కార్యదర్శి,
హోంశాఖ ముఖ్య కార్యదర్శి, సచివాలయం,
వెలగపూడి, గుంటూరు జిల్లా, ఆంధ్రప్రదేశ్.
2. డైరెక్టర్ జనరల్ ఆఫ్ పోలీస్, ఆంధ్రప్రదేశ్
పోలీస్ హెడ్ క్వార్టర్స్, మంగళగిరి,
గుంటూరు జిల్లా, ఆంధ్రప్రదేశ్.
3. డిప్యూటీ కమిషనర్ ఆఫ్ పోలీస్, జోన్ 1,
విశాఖపట్నం, ఆంధ్రప్రదేశ్.
4. స్టేషన్ హౌస్ ఆఫీసర్, ఆరిలోవ పోలీస్ స్టేషన్,
ద్వారకా సబ్ డివిజన్,
విశాఖపట్నం - 530040, ఆంధ్రప్రదేశ్.

... ప్రతివాదులు

2023 డబ్ల్యూపీ నెం.29945 & 30004లో పిటిషనర్ తరపు న్యాయవాది : శ్రీ ఉమేష్ చంద్ర
పి.వి.జి.

2023: ఏపీ హైకోర్టు:43540

2023 డబ్ల్యు.పి.నెం.29945 & 30004 లో ప్రతివాదుల తరపు న్యాయవాది : శ్రీ ఎన్.నిర్మల్ కుమార్, హోం శాఖ అసిస్టెంట్ గవర్నమెంట్ ప్లీడర్

రిఫర్ చేసిన కేసులు:

1. (2014) 2 ఎస్సిసి 1
2. (2014) 1 ALD (Cri.) 507
3. (2015) 6 ఎస్సిసి 287
4. (2022) 5 ఎస్సిసి 639
5. ఏఐఆర్ 1964 ఎస్సీ 1419
6. 2023 (4) ALT 538 (DB)
7. (2021) 6 ఎస్సిసి 771
8. (1998) 8 ఎస్సిసి 1
9. (2003) 2 ఎస్ సిసి 107 .
10. (2007) 6 ఎస్ సిసి 171
11. (2008) 2 SCC 409
12. (2016) 6 ఎస్సిసి 277
13. సీడీజే 2020 ఎస్సీ 401
14. ఎస్ఎల్పి (సీఆర్ఎల్)నెం.5883 ఆఫ్ 2020- గౌరవనీయ సుప్రీంకోర్టు 08.08.2023
15. (2020) 5 ALT 24
16. 2023 ఎస్సిసి ఆన్లైన్ ఏపీ 3141
17. (2020) సుప్రీం (ఏపీ) 510
18. (2023) 1 ఏఎంఎల్ 117
19. 2021 Cri LJ 1503

ఈ కోర్టు ఈ క్రింది వాటిని చేసింది: